

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

Quam habere illos pacem iubet?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

relatione & personalitate, non aliud realitate, & substantia, non est res creata. itaque recte dixit Eusebius l. 2. hist. cap. 3. *ἐξ αὐτῆς τῆς ἑσπερίως φέρει, τὴν ἐκ τῆς τῆς ἑσπερίως φέρει, ὁμοιωμένην*. Ex ipso Deo ante Luciferum, hoc est, ante mundi constitutionem essentiatum, ὁμοιωμένην dicit, quod substantiam à patre acceperit. Patris igitur maiestatem minuunt, qui filii negant natiuitatem æternam Hil. l. 2. de Trinit. Quod Pater est, patri adimunt, dum volunt filio auferre, quod filius est, adimunt autem, cum non de natura sit filius. Non ex natura est, quando non eandem in se habent, ortus & generans. Neque enim filius est, cui alia ac dissimilis erit à patre substantia. Pater autem quomodo erit, si non quod substantia atque natura est, genuerit in filio?

VERSVS 29. & 30.

Dicunt ei discipuli eius, Ecce nunc palam loqueris, & prouerbum nullum dicis. Nunc scimus, quia scis omnia, & non opus est tibi ut quis te interroget, in hoc credimus quia à Deo existi.

QVÆSTIO I.

Verène Apostoli cognouerint, quæ Christus dixit?

§. 1. **C**alvinus suo more grauitèr discipulos accusat. [Exultare eos ante tempus, perinde ac si quis vno nummo aureo diuitem se putaret, perinde gloriari ac si nihil deesset. Atqui ab ea notitia longe adhuc aberant, quandiu non tenebant, qualis sibi futurus in postèrum esset Christus nimium sibi placuisse, iactasse se quasi fide reuerfos.] Hæc ille: at nihil horum Scriptura meminit, non exultationem, non inanem gloriationem. Tantum ex eo, quod occultam voluntatem cognoscere videbant, colligebant tanquam ex miraculo, verum esse quod à Deo se exiuisse diceret. Sincera est autem fidei confessio, qua filium Dei agnoscunt, non gloriatio vana, ita non modo veteres fidem confessionemque laudant, sed etiam Calviniani interpretes. Musculus eos laudat, recte dicere, & credere, nec Dominum repugnare illis scietur. Quod idem etiam Bullingerus asserit.

Apostoli fidei sincerè reproficiuntur.

VERSVS 31. & 32.

Respondit eis Iesus: Modo creditis? Ecce, venit hora, & iam venit, ut dispergimini unusquisque in propria, & me solum relinquatis: & non sum solus, quia Pater mecum est.

§. 1. **V**arie legitur Latine nam *meus* esse, esse potest & præsens, Creditis, & imperatiuum, Credite. Syris est *credite*. Creditis alii legunt cum interrogatione, alii absolute asserendo. Fidem laudat, sed infirmitatem prædicat, qua cedent mox persecutioni, itaque cum vtraque lectio id indicet, perinde est, quam sequamur: correctæ tamen interrogationem, & melior, magisque emphatica.

Cum dicit dispergendos in propria, non intelligit, domos suas statim abituros, ut parum confiderati sint, qui inde probare nituntur Apostolos se reb.

luis non abdicasse, alioqui domos proprias non habuissent. Nam *τὰ ἴδια* non significant domum cuiusquam, sed locum, quo se priuatim ex fuga quisque recepit. Id ita esse historia docet; nam Iei solymis manserunt, vbi domos non habebant.

§. 2. Fere, extinctam fidem Calvinus affirmat, mansisse tamen aliquid vnde iterum pullularet. Hoc posteriores pluribus exponunt. Mansisse fidei habitum, mansisse iustitiam, etiam in Petro cum negatione & periurio. Quod quam sit absurdum, de iustitiae habitu alio loco dictum est. Quin & illud falsum quod Calvinus de suo addit. si euentu dubio certemus, studium concideret. Nam dum spe incerta in agone decertant, spe eriguntur ad laborem, atque hoc ipsum industriam acuit, si desperent, pusillanimes, si certi sint, lenti & securi certabant, victoriæ non spe, sed *ἀποφασίᾳ*, summa certitudine. Peris inquit ille tanquam Cæsaris candidatus. Pari ergo modo securitas & desperatio reddit incertes.

VERSVS 33.

Hæc locutus sum vobis, ut in me pacem habeatis. In mundo pressuram habebitis: sed confidite, ego vici mundum.

QVÆSTIO I.

Quam habere illos pacem iubet?

§. 1. **P**ax illa est, ut Christo adhæreant æterno fœdere sociati, fidem, spem, caritatem retineant, dominum suum agnoscant. Neque etiam totius mundi terroribus à Christo se auelli sinant. Contra imminuentia pericula munus acrobatorum: Daemon & mundus totus, Romana Monarchia, Iudæorum sacerdotes, & Scribæ conspirauerant contra Dominum, & aduersum Christum eius: nolite, inquit, esse solliciti, nolite à meis castris more transfugarum ad hostes meos desciscere, si apud me paucos inermes, apud illos totum mundum, omnia arma diaboli, & furorem conspiciatis. Nam hos ego iam vici, factis, doctrina, certamine, & moriendo perfectius vincam. Miseris se nemo solet socium iungere, præsertim si nocentes sint: nolite timere eos, turba est, sed moriturosum & iam pene cauerum: Mea igitur signa se quimini, signa victoriæ, à me donatium expectate. Facile exercitum sibi victor, & diues spoliis cõparat, facile retinet spe triumphi. Latet igitur in eo verbo similitudo à duce sumpta, qui ne in periculo mutatis animis transfugiant ad hostem milites hortatur. Theophylactus de eadem perseverantia loquitur, *μὴ ὡς οἱ ἀνδρες τοῦ κόσμου, οἱ οὐκ ἔχουσιν τὴν ψυχὴν, ἀλλ' ὡς ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, ὁ ὅστις ἀποδοῖ τὴν ψυχὴν ὑπὲρ πολλῶν*. Manete imperturbati, immoti, amplectentes fidei quæ dixi vobis. Frustra itaque sunt Calviniani, qui pacem, quam suis Dominus imperat, certi uicem salutis interpretantur. Quasi vero illa maneat inter scelera, negantium Christum: non est illa pax, sed acerrimum bellum. De hac pace Christi Dionysius Areop. l. de diuinis nominibus. Vnam esse & simplicem coniunctionem & pacis diuinæ naturam, quæ omnia inconfusa, & imperturbata conseruet. Hanc ad omnia pertingere diuinæ virtutis, quæ cum omnibus se communicat, omnia penetrat, maxime mentes, & voluntates fidelium summo bono coherentes, considera totum caput 11. quo de pace agitur.

Hanc pacem si quis tenuerit facile ille etiam mundum vincet, iam à Christo victum. Omnes enim ille tentationes subiuit, ut victoriam pro nobis operaretur, ut Athanasius de salutari aduentu Christi docet, & de incarnatione. Hinc fieri experientia docet, ut in summis persecutionum bellis veti, & fortes Christiani,

Orando humani

stiani, quasi in media pace Deo suo adhæreant, & mente munda immobiles persistant, in ipsos carceres, & rogos pacem illam secum ferunt.

Pax ergo est in Christi obsequio, fide & caritate, perseverantia, sine quibus quæcunque pax fingitur, bellum est.

CAPVT XVII.

Hæc locutus est IESVS: & subleuatis oculis in cælum, dixit: Pater venit hora, clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te: 2. Sicut dedisti ei potestatem omnis carnis, ut omne, quod dedisti ei, det eis vitam æternam. 3. Hæc est autem vita æterna: Ut cognoscant te solum Deum verum, & quem misisti IESVM CHRISTVM. 4. Ego te clarificaui super terram: opus consummaui, quod dedisti mihi ut faciam: 5. Et nunc clarifica me tu Pater apud te ipsum, claritate, quam habui prius, quam mundus esset, apud te. 6. Manifestaui nomen tuum hominibus, quos dedisti mihi de mundo: Tui erant, & mihi eos dedisti: & sermonem tuum seruauerunt. 7. Nunc cognouerunt, quia omnia, quæ dedisti mihi, abs te sunt: 8. Quia verba, quæ dedisti mihi, dedi eis: & ipsi acceperunt, cognouerunt vere quia à te exiui, & crediderunt, quia tu me misisti. 9. Ego pro eis rogo: Non pro mundo rogo, sed pro his, quos dedisti mihi, quia tui sunt: 10. Et mea omnia tua sunt, & tua mea sunt: & clarificatus sum in eis. 11. Et iam non sum in mundo, & hi in mundo sunt, & ego ad te venio. Pater sancte, serua eos in nomine tuo, quos dedisti mihi: ut sint unum, sicut & nos. 12. Cum essem cum eis, ego seruabam eos in nomine tuo. Quos dedisti mihi, custodiui: & nemo ex eis perijt, nisi filius perditionis, ut Scriptura impleatur. 13. Nunc autem ad te venio: & hæc loquor in mundo, ut habeant gaudium meum impletum in semetipsis. 14. Ego dedi eis sermonem tuum, & mundus eos odio habuit, quia non sunt de mundo, sicut, & ego non sum de mundo. 15. Non rogo ut tollas eos de mundo, sed ut serues eos à malo. 16. De mundo non sunt, sicut, & ego non sum de mundo. 17. Sanctifica eos in veritate. Sermo tuus veritas est. 18. Sicut tu me misisti in mundum, & ego misi eos in mundum. 19. Et pro eis ego sanctifico meipsum: ut sint & ipsi sanctificati in veritate. 20. Non pro eis autem rogo tantum, sed & pro eis, qui credituri sunt per verbum eorū in me. 21. Ut omnes unum sint, sicut tu Pater in me, & ego in te, ut & ipsi in nobis unum sint: ut credat mundus, quia tu me misisti. 22. Et ego claritatem, quam dedisti mihi, dedi eis: ut sint unum, sicut & nos unum sumus. 23. Ego in eis, & tu in me: ut sint consummati in unum: & cognoscat mundus, quia tu me misisti, & dilexisti. 24. Pater quos dedisti mihi, volo ut ubi sum ego, & illi sint mecum: ut videant claritatem meam, quam dedisti mihi: quia dilexisti me ante constitutionem mundi. 25. Pater iuste, mundus te non cognouit, ego autem te cognoui: & hi cognouerunt, quia tu me misisti. 26. Et nomen feci eis nomen tuum, & nomen faciam: ut dilectio, quæ dilexisti me, in ipsis sit, & ego in ipsis.

IN CAPVT DECIMVMSEPTIMVM

ARGVMENTVM.

EXHORTATIONEM claudit oratione, in quâ primum de sua clarificatione, & patris gloriâ agit, deinde pro discipulis ac totâ tandem Ecclesia precatur. Multis autem rationibus discipulos cœlesti patri commendat, idque non necessitate alieni auxilii, cum ille omnipotentia suâ eos seruare posset, sed ut eos consolaretur, cum præsentibus audirent, quam ex animo patri filio commendarentur. Exemplo etiam præiret, quo ipsos doceret orare.

A vers. 15. In Ecclesiâ Syrâ legitur dominicâ tertiâ post festum crucis, דאזליבא dazelibâ.

Orationem hanc in horto habitam existimat Rupertus, verū eo in loco proiectus in terram, & à suis separatus orauit, hic sublati in cælum oculis, ac discipulis audientibus precatur. Deinde occasionem eius erroris scriptura amputat: & εἰς τὸν δὲ, inquit, cum ista dixisset egressus est. Quamuis autem Syrus habeat, הָלַח עִמָּר הִיאָ דִּיכִיתָ & egressus est, eodem tamen recidit.

VERSVS 1.

Hæc locutus est Iesus: & subleuatis oculis in cælum, dixit: Pater, venit hora, clarifica filium tuum, ut filius tuus clarificet te:

QVÆSTIO I.

Cur orat, & quo gestu?

Orando 6. 1. **O**Rat Dominus, non quod ipse auxilio egeret, qui Deus esset: Sed ut verum etiam se Adami Conzen in Evang. Tom. II:

hominem esse demonstraret: Ideoque quoad humanam naturam à Deo totum depēdere. Sine Deo nihil posse. In Deo omne p̄sidium collocare. atq; ita exemplo præit, ne nobis fidamus, ne nostris viribus aliquid moliamur. Ita ergo se exhibuit precatorem, ut præstaret nobis de Deo. re ipsa non monitis erudiret: ne homine indigna videretur supplex oratio, quam redemptor adhibuit. Poterat, inquit Augustinus, tr. 10 4. Dominus noster vnigenitus, & coæternus patri, in formâ serui, & ex formâ serui, si hoc opus esset orare silentio: sed ita se patri exhibere voluit precatorem, ut meminisset nostrum se esse doctorem. Proinde eam quam fecit orationem pro nobis, notam fecit, & nobis, quoniam tantū magistri non solum ad ipsos sermocina-